

Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

**Kiskorúak médiajogi védelme Magyarországon
és az Európai Unióban**

Hallgató: Volentics Noémi

Konzulens: Dr. Tóth András

Szekció: Infokommunikációs jog

Tartalom:

Rövidítés jegyzék

I. Bevezető gondolatok.....	3.o
II. Kiket tekinthetünk kiskorúnak?	4.o
III. A szabályozás elméleti alapjai	5.o
IV. Az Európai Unió szabályozásáról nemzetközi kitekintéssel.....	6.o
V. Egyéb szabályozási típusok természete	11.o
VI. A kiskorúak védelmét szolgáló szabályozás eszközeiről általában	13.o
VI.1. Alaptörvény rendelkezései	13.o
VI.2. Törvényi szabályozás	15.o
VI.3. A Médiatanács ajánlái	19.o
VI.4. A jogszabályok alkalmazásának bemutatása és a jogérvényesítési lehetőségek	21.o
VII. A médiaipar és a család szerepe a kiskorúak védelmében.....	23.o
VIII. Az európai uniós normák a magyar szabályokkal történő harmonizálása	24.o
IX. De lege ferenda	26.o
X. Összefoglalás.....	27.o

Irodalomjegyzék

Rövidítés jegyzék:

AMSZ Irányelv- Audiovisual Media Services Directive

Btk.- a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény

ECJ- Európai Bíróság

EGK- Európai Gazdasági Közösség

ENSZ- Egyesült Nemzetek Szervezete

EU- Európai Unió

IPTV- Internet Protocol Television

Mttv.- a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény

NMHH- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság

ORTT- Országos Rádió és Televízió Testület

Ptk. - a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi III. törvény

Smtv.- a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény

TVWF Irányelv- Television Without Frontiers Directive, Televíziózás Határok Nélkül irányelv

V- chip- violence chip, erőszakcip

I. Bevezető gondolatok

“If you want to use television to teach somebody, you must first teach them how to use television.”¹

Umberto Eco

A XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferenciára készített dolgozat témájául a kiskorúak médiajogi védelmét hazánkban egyrészt az újnak tekinthető médiatörvények, valamint az amúgy is speciális fogyasztói csoport privilegizált helyzetének változása miatt választottam. Az Európai Unión belüli ún. minimum szabályozás ismertetése pedig más aspektusból világítja meg a magyar médiajogi normákat a fiatalokat illetően.

A téma aktualitása megkérdőjelezhetetlen, hiszen a technológia fejlődésével a jogalkotónak, a médiaiparnak és a szülőknek is lépést kell tartani. Dolgozatomban ugyan a már régebben megjelent közvetítő eszköz, a televízió szabályozását vizsgálom, mégis a jogalkotónak számos újdonságra kell reflektálnia. A tanulmány egyik főtézisére a fenti idézet is rávilágít, ahhoz hogy a televízió a tanítás eszköze legyen és ebben benne foglaltatik a káros hatásoktól való védelem, először is a használatára kell megtanítani a gyermekeket.

A kiskorúak és a média kapcsolata nem szűkíthető le csupán egy jogterületre. Hiszen ha például meg akarjuk határozni, hogy kiket tekintünk kiskorúnak, akkor körül kell tekintenünk más jogágakban is, mert a téma komplexitásából adódóan ott is találhatunk ide vonatkozó rendelkezéseket. Az életkori sajátosságok miatt a médiumok és a társadalom ifjú tagjai között egyedi fogyasztói viszony jön létre, ami több rétegű szabályozással van korlátok közé szorítva. Ezen speciális előírások vizsgálata és elemzése által mutatom be a hazai szabályozás és az ehhez vezető jogi utat. A vizsgált közvetítő eszközök körét a televízióra szűkítettem, mivel a televíziózás az egyik legelterjedtebb szabadidő eltöltési forma, így van ez a vizsgált korosztály tekintetében is. Közismert továbbá, hogy a gyermekek személyiségében számos változást idézhet elő, valamint negatívan befolyásolhatja mentális fejlődésüket, ha túl sok időt töltenek a képernyő előtt. Ezeknek a tényeknek és a médiajog iránti érdeklődésemnek köszönhetően döntöttem úgy, hogy a fenti témát vizsgálom meg a dolgozatban.

A gyermekek oltalmazásának kérdése messze túlmutat egy adott országon, hiszen számos nemzetközi jogforrás hangsúlyozza a kiskorúak védelmének jelentőségét, ennek oka pedig az, hogy az életkor miatt sokkal kiszolgáltatottabbak, mint a már kiforrott személyiséggel rendelkező felnőttek. Az értekezésben céлом a kiskorúakat védeni kívánó rendszer

¹ <http://www.goodreads.com/quotes/tag/television>{2012.12.01.}

ismertetése, összevetése a korábbi szabályokkal, valamint az Európai Unión belüli normákkal. Továbbá a hatályos jogi szabályozás okainak feltárását, a gyakorlatban való letükröződését, vizsgálom.

Az értekezés Magyarországra és az Európai Unióra koncentrál, de hoz példákat Hollandiból is. Fő célom a magyar szabályozás uniós aspektusainak vizsgálata a kiskorúak védelmét illetően. A szerkezetet tekintve az alapvetéseket dogmatikai elemző módszerrel ismertetem, majd az általam észlelt jogi problémákat válaszolom meg.

II. Kiket tekintünk kiskorúnak és mitől kell óvni őket?

Mivel a magyar média tárgyú törvények nem definiálják, hogy kiket értünk kiskorúak alatt, ezért a New-York-i Egyezmény, a Polgári Törvénykönyv és a Büntető Törvénykönyv rendelkezéseinek segítségével határozható meg legkönnyebben a személyi kör.

A New York-i Egyezmény gyermeknek tekinti a tizennyolc éven aluliakat. Alapvető jogai között ismerteti a véleménynyilvánítás szabadságát, valamint külön kiemeli a tömegtájékoztatási eszközök jelentős szerepét abban, hogy a kiskorúak hozzájuthassanak ahhoz a tájékoztatáshoz, amely a szociális, erkölcsi, fizikai és szellemi egészséghez szükséges.²

A Ptk. 12.§ kimondja:

„Kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, kivéve, ha házasságot kötött. A házasságkötés nem jár a nagykorúság megszerzésével, ha a házasságot a bíróság a cselekvőképesség hiánya vagy a kiskorúság miatt szükséges gyámhatósági engedély hiánya miatt nyilvánította érvénytelennek.”

A Btk. 107. § (1):

„Fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizennegyedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat még nem.”

Ezekből a forrásokból az a következtetés vonható le, hogy a magyar médiajog területén a 18. életévüket be nem töltött személyeket tekinthetjük kiskorúaknak. Ezen életkor betöltését

²New York-i Egyezmény a Gyermek jogairól

követően az állam nem védi az egyéneket a káros tartalmaktól, de a jogellenes tartalmakkal szemben továbbra is védelmet biztosít. A tartalom-szabályozás tekintetében el kell határolni a jogellenes és káros tartalmakat. A jogellenes tartalmak azok, amelyektől a jogalkotó az egész társadalmat óvja, sőt a hozzáférés kifejezetten tiltott például: gyermek pornográfia, ártalmasnak pedig azok a tartalmak tekinthetők, amelyek nem tiltottak, de káros befolyást gyakorolhatnak a kiskorúak fejlődésére.³

III. A szabályozás elméleti alapjai

Az állami beavatkozás csak akkor tekinthető szükségesnek, ha azt valamilyen társadalmi érdek indokolja.⁴ A védelem alapját a kiskorúak egészséges és zavartalan fejlődéséhez fűződő társadalmi érdek jelenti.⁵ Ha a szükségesség megállapítható, akkor az állam részéről kötelezettség keletkezik az adott területen történő beavatkozásra. Az állam védi a kiskorúakat a káros és jogellenes tartalmaktól egyaránt, azonban ez a közbelépés a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozást jelenti, ami történhet: bizonyos tartalmak tiltásával, korlátozásával, illetve különböző feltételek biztosításával.⁶ Az alábbi tartalmakkal szemben kell óvni a kiskorúakat: természetes ábrázolás, erőszak súlyos formái, szexualitás közvetlen bemutatása, valamint pornográfia.⁷ A médiaszabályozás megalkotásánál a jogalkotói oldalról megjelenik az a felfogás, miszerint a meghatározott életkort be nem töltött személyek kiszolgáltatottabbak, sérülékenyebbek, valamint nincsenek megfelelő belátási képesség birtokában.⁸ Az állam feladatának az alábbiakkal tud eleget tenni: jogszabályok megalkotása, az ezek betartását felügyelő szervek létrehozása és megfelelő hatáskörrel való felruházása, továbbá a bírósági út biztosítása. Az állam, azonban nem kizárólagos letéteményese a feladat ellátásának, hiszen az állami szint mellett a család és a média szereplői is részeseknek számítanak, ennek megfelelően a hatékony védelem garantálása érdekében hazánkban három pilléres szabályozás jelent meg, így megkülönböztetjük: az állam, a médiaipar és a felügyelő személyek szintjeit.⁹ A szabályozásban résztvevő entitások közreműködése miatt folyamatosan hatással vannak egymásra, így például, ha az állam szabályokat alkot annak célja, egyrészt a szülők segítése a gyermekük megóvásában a káros

³Protection of minors and human dignity in audiovisual and information services: Green Paper

⁴Udvary Sándor Alkotmányos Médiajog? 2008, 27.

⁵Kézirat a készülő tankönyv Koltay András- Szikora Tamás: A közérkölc és a kiskorúak védelme 7.

⁶Nyakas, 2009,299.

⁷2010.évi CLXXXV. tv 9§

⁸Nyakas, 2009,299.

⁹Nyakas,2009, 303.

tartalmakkal szemben.¹⁰ Mindemellett pedig a jogellenes tartalmak sugárzása abszolút tilalommal jelenik meg, amelyeket így a médiaszolgáltatók nem nyújthatnak legális úton.

Az egyes médiumok közül a televízió hangi és képi dimenzióban közvetíti a közönség felé műsorait. Elterjedtségének köszönhetően ez a médium bír a leginkább befolyással a nézőkre. Azonban felmerül a kérdés, hogy, mégis miért lehet ártalmas a túlzott televíziózás a kiskorúakra? Bár nem jogi kérdésről van szó megválaszolása közelebb visz a szabályozás egyéb oldalaihoz. A túlzott tévézés oka lehet az elhízásnak, az erőszakos műsorokat nézők pedig valószínűbb, hogy erőszakos viselkedést tanúsítanak vagy éppen olyan képzeik lesznek, hogy a világ félelmetes.¹¹ Az előbbi példák mutatják, hogy nemcsak fizikai, de pszichikai problémákat is okozhat a fiatalabb korosztály tagjaiban a túlzott televíziózás. Azonban ez sem az állam, sem a médiaipar által nem befolyásolható szokásnak minősül, így a szülőkre hárul ennek kontrollálása. A gyermekek védelmének esetében a jogi korlátozások miatt ütközik a kiskorúak védelméhez fűződő jogi és társadalmi érdek, valamint a sajtószabadsághoz való jog.¹² A fenti tényeket, érdekeket górcső alá véve azonban megállapítható, hogy a szabályozás akkor tekinthető demokratikusnak és jogállaminak, amennyiben kellő jogi alappal bír és csak arányosan korlátozza a sajtószabadságot.

IV. Az Európai Unió szabályozásáról nemzetközi kitekintéssel

A nemzetközi dokumentumok közül kiemelt jelentőségű a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt egyezmény, amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezete fogadott el. Jelenleg 193 ország tagja az ENSZ-nek, ezért az egyezmény nemzeti jogokba való átültetésével az államok közötti együttműködés még inkább előre mozdítható.¹³ Az egyezményt az 1991. évi LXIV. törvény¹⁴ hirdette ki hazánkban, amely nyomatékosítja a tömegtájékoztatási eszközök feladatainak fontosságát és a részes államok feladatának tűzi ki, hogy a gyermekekhez eljutó tájékoztatás a szociális, szellemi és erkölcsi jólétük előre mozdítását, valamint fizikai, szellemi egészségüket szolgálja.¹⁵

Az Európai Unión belüli fejlődés bemutatása során célom nem a mindent felölelő joganyag szemléltetése, hanem a sarkalatos pontokon keresztül a kiskorúakra vonatkozó

¹⁰Mathias Grenier – Media protection of minors in French TV and cinema 2.

¹¹http://kidshealth.org/parent/positive/family/tv_affects_child.html# {2012.09 12.}

¹²Kézirat a készülő tankönyv Koltay András- Szikora Tamás: A közerkölcs és a kiskorúak védelme 9.

¹³<http://www.un.org/en/>{2012.09 14.}

¹⁴A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban , 1989. november 20- án kelt egyezmény kihirdetéséről

¹⁵ Gálik-Polyák, 2005, 153.

szabályozás főbb szegmenseinek ismertetése kronológiai sorrendben haladva. A szabályozás számos problémával nézett szembe. Már a kezdetekkor felmerült egyik probléma, hogy mennyiben van hatáskör a közösségi szabályozásra majd, milyen jogi eszközzel történjék a szabályozás és nem utolsósóként említve mennyiben „vonható el” az egyes tagállamok hatásköre. A szabályozás kialakítását nehezítette az a nézet, miszerint a műsorközvetítés joga és annak szabályozása elsődlegesen nemzeti hatáskörbe tartozik.¹⁶ Ezen felsorolt nehézségekkel kellett szembenéznie a közösségi szabályozásnak, amelyekre adott válaszai a közösség és a tagállamok viszonyát alapvetően meghatározták.

Az EU-ban megjelenő médiajogi rendszert tekintve megkülönböztethető az 1980-1997 közötti első periódus és az 1997-től napjainkig tartó konvergencia időszaka.¹⁷ Az 1980-as években lezajlott a technológiai/digitális forradalom, aminek eredményeképp megjelent a globális megközelítése az audiovizuális politikának és ekkor merült fel a közösségi szabályozás lehetősége is.¹⁸ A digitális forradalom következtében egyre inkább megjelent a fogyasztó számára a választás lehetősége a tartalmak tekintetében. Azonban a tartalmakkal szemben is védelemre van szükség, így a kiskorúak, mint privilegizált csoport jogi védelméről az államok és az EU (akkoriban még EGK) egyaránt gondoskodni kötelesek. A közösségi szabályozás ugyan szükségesnek mutatkozott, azonban meg kell jegyezni, hogy az Európai Gazdasági Közösség, amint a neve is mutatja elsősorban gazdasági kérdések közösségi szintű kezelésére jött létre. Azonban a gazdasági integráció lehetetlennek bizonyult a szociális és kulturális területek gazdasági aspektusú figyelembevétele nélkül.¹⁹ Ebből következik, hogy bár az alapító szerződések nem rendelkeztek a tömegkommunikáció szabályozásról az egyes integrációs célok eléréséhez, a ténylegesen szerződésekbe nem foglalt célok is szabályozhatóvá váltak.²⁰ A közösségi hatáskör kérdése, így a Maastrichti szerződésig ezeken az alapokon nyugodott.

Eközben elkezdődött a szabályozás előkészítése, így az Európai Bizottság 1984-ben kiadta az első ún. Zöld Könyvet, amely előfutára volt az audiovizuális politika megjelenésének a közösségi szabályozásban.²¹ A dokumentum már foglalkozik a kiskorúak védelmével és vizsgálja a tagállamok eltérő szabályozási megoldásait. Ezen eltérő rendelkezések miatt, a Bizottság javasolta a minimum sztenderdek felállítását, amelyekhez

¹⁶Kelly L. Wilkins – Television without Frontiers: an ECC Broadcasting,1991,1.

¹⁷ Castendyk-Dommering-Scheruer 2008, 11-15.

¹⁸Kende - Szűcs , 2011,941.

¹⁹Wolfgang Hoffman- Riem- The broadcasting activities of the European Community and their implications for national broadcasting system in Europe 1993 4.

²⁰ Kende – Szűcs, 2011 944.

²¹http://europa.eu/documentation/official-docs/green-papers/index_hu.htm{2012.09 22.}

minden állam joga igazodik, de a szigorúbb szabályok megállapításának lehetőségét meghagyja az országok számára.²² A közösségi minimum szabályok megalkotásánál pedig az alábbi szempontok figyelembevételét javasolja a Bizottság: az országok hagyományait és hozzáállását a kérdéshez. Bár a dokumentum nem tartalmazza, de a minimum szabályok megalkotása mellett szólt az a felfogás, miszerint a műsorközvetítés hatalmi tényező Európában.²³ Ezért a tagállamok nem voltak hajlandók átruházni ezen jogukat. A Zöld Könyv azon műsorokat, amelyek súlyosan károsítják a kiskorúak fizikai, erkölcsi, szellemi, fejlődését nem megengedettnek minősít. Ebbe beleértendő a „hard” pornográfia, kegyetlen és embertelen erőszak, uszítás, valamint a faji motívumú gyűlöletbeszéd. A kiskorúak fejlődését hátrányosan befolyásoló műsorok közzétételét pedig a késő esti órákra javasolja. A Zöld Könyvben megfogalmazottak végig kísérik az EU kiskorúakat érintő médiaszabályozását, így sokszor szinte szóról-szóra azonos megfogalmazással találkozhatunk a később megjelenő jogszabályokban.

Az 1989-es év fordulatot jelentett a kiskorúakra vonatkozó közösségi szabályozást tekintve, hiszen az Európai Közösségek Tanácsa irányelv formájában rendelkezett a fiatalok védelméről, ezért ez a lépés tekinthető a közösségi szabályozáshoz vezető út első mérföldkövének.²⁴ Az irányelv három területre vonatkozóan fogalmazott meg minimum harmonizációs szabályokat: kiskorúak védelme, reklámok, valamint a gyártás.²⁵ Az irányelvet górcső alá véve megállapítható, hogy kiterjed a televíziós hirdetésekre és generális kötelezettséget állít fel a fiatalok oltalmazása érdekében. Az irányelv rendelkezései, habár minimum követelményeket határoznak meg az első közösségi irányelv elvi értékkel bíró szabályainak visszatartó ereje nem kérdőjelezhető meg. Az irányelv, mint jogi eszköz választása, pedig szerencsésnek bizonyult, hiszen így a tagállamok nemzeti szuverenitását is tiszteletben tartva alkothat szabályokat a közösség az audiovizuális politika területén. Az V. fejezet a protekciót a fiatalok fizikai, értelmi és erkölcs fejlődése köré csoportosítja, de kiemeli a pornográfiával és az indokolatlan erőszakkal szembeni védelmet. A szabályozási kötelezettséget pedig a tagállamokra terheli a joghatóságuk alá tartozó televíziós műsorszolgáltatók által nyújtott adások tekintetében. További tagállami feladat annak biztosítása, hogy a műsorok nem tartalmazzanak gyűlöletre uszítást a Bizottság által már

²²Television Without Frontiers: Green Paper on the establishment of the common market for broadcasting, especially by satellite and cable 304.

²³ Wolfgang Hoffman- Riem- The broadcasting activities of the European Community and their implications for national broadcasting system in Europe 3.

²⁴89/552/EGK irányelv

²⁵Kelly L. Wilkins – Television without Frontiers: an ECC Broadcasting, 1991, 2.

korábban említett faji alapon, de ez kiegészül vallási, nemi, nemzetiségi motívumokkal. Az irányelv rendelkezik önmaga rendszeres felülvizsgálatáról, ennek oka a folyamatos technológiai fejlődés követőse.²⁶ Az irányelvet két ajánlással egészítette ki: a 98/560 EC ajánlás, valamint a 2006-os Európai Parlament és Tanács ajánlása.²⁷ A 89/552/EGK irányelvet a magyar joggal az 1996. évi I. tv harmonizálta.²⁸ A szabályozás nemzetközi szintűvé tétele arról az igen korai jogalkotó felismerésről árulkodik, hogy a kiskorúakat védeni kell a televízió által sugárzott adások káros tartalmaitól és nem csupán nemzeti szinten.

Eközben az Európai Bizottság 1996-ban is kiadott egy Zöld Könyvet, amely a kiskorúak fejlődésére ártalmas audiovizuális tartalmak kérdésével foglalkozik.²⁹ A 97/36/EK irányelv az elsőként említett irányelvet módosította többek között a reklámszabályok, a származási ország elvét, valamint itt is megjelenik az audiovizuális szolgáltatások kulturális értelmezés a gazdasági mellett.³⁰ Tekintve ezen szabályozást a 2002. évi XX. törvény harmonizálta a magyar joggal.³¹ A kiskorúak tekintetében a szabályozás kiegészült: azon műsorok esetében, amelyek súlyosan káros hatást gyakorolhatnak a kiskorúakra vagy ez valószínűsíthető kódolatlan sugárzás esetén a tagállamok a közlés előtt akusztikus figyelmeztetést biztosítanak vagy vizuális jellel látják el a műsort a közlés időtartalmára. 2006-ban elfogadott ajánlás hangsúlyozza többek között, hogy uniós szinten szükséges a szabályok garantálása, hogy a kiskorúak ne férjenek hozzá olyan műsorokhoz, amely károsan hathat rájuk.³²

A 2007/65/EK irányelv az audiovizuális médiaszolgáltatásról, tárgyi hatálya alá vonta a médiaszolgáltatások teljes körét, amely a magyarországi jogharmonizációjával és a társszabályozás megvalósulásával jelentett egy komplexebb szabályozást. Az irányelv a kiskorúakat, mint kiemelt csoportot nevesíti és külön szabályokkal biztosítja számukra a

²⁶ Kende- Szűcs, 2011, 947.

²⁷ COUNCIL RECOMMENDATION of 24 September 1998 on the development of the competitiveness of the European audiovisual and information services industry by promoting national frameworks aimed at achieving a comparable and effective level of protection of minors and human dignity (98/560/EC)

²⁸ www.ezerev.hu {2012. 09 04.}

²⁹ Green Paper on the protection of minors and human dignity in audiovisual and information services [COM (96) 483 final]

³⁰ Nyakas Levente - A magyar médiaszabályozás lehetőségei az európai audiovizuális politika fényében 2008, 1.

³¹ http://www.mediakutato.hu/cikk/2003_04_tel/05_jogharmonizacio/02.html {KERTÉSZ Krisztina- Jogharmonizáció az audiovizuális szektorban}

³² Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása (2006. december 20.) a kiskorúak és az emberi méltóság védelméről és a válaszadás jogáról az európai audiovizuális és on-line információs szolgáltatási ipar versenyképességével összefüggésben

védelmet.³³ Ebben az irányelvben jelennek meg először a tagállamokon kívül címzettek, habár csak közvetett formában utal a szülőkre és a médiaiparra az alábbi rendelkezéssel:

„A jogalkotók, a médiaipar és a szülők számára továbbra is aggodalomra ad okot az audiovizuális médiaszolgáltatásokban megjelenő káros tartalom elérhetősége.”³⁴

Ebből következtethetünk arra, hogy uniós szinten hamar felismerték azt a tényt, hogy nem csupán a jogalkotó feladata a kiskorúak védelme, hanem társszereplők bevonása is szükséges a hatékonyság eléréséhez. A szabályozás kiemelt alapelveként jelenik meg az „egyensúly fenntartásának” elve, amely a véleménynyilvánítás szabadsága és a kiskorúak védelme között kell, hogy megjelenjen. Az irányelv a fiatalok védelmét a közérdekű célok körébe sorolja, amely szabályozásánál az előbbi alapelv figyelembevétele elengedhetetlen. Az Irányelv rendelkezéseit 2010-ben külön irányelvvel 2010/13/ EU foglalták egységes szerkezetbe.³⁵

Összességében elmondható, hogy az EU-n belül igen hamar felismerték, hogy az ifjú korosztály tagjait óvni kell és ennek megfelelően 1989-től szabályozzák a kérdést. A szabályozás módszerét tekintve a kiskorúak védelme nem, mint önálló szabályozási tárgynak, hanem az audiovizuális politika részkérdésként alkot rendelkezéseket erre a területre vonatkozóan. A közösségi hatáskör *expressis verbis* megállapítása csak a Maastrichti szerződésben történt ezt megelőzően közvetett felhatalmazás alapján volt lehetséges a jogszabály alkotás. A történeti bemutatásból is kitűnik, hogy a kiskorúakra vonatkozó szabályok többsége irányelv formájában jelenik meg, ami jogharmonizációval válik a nemzeti jog részévé.³⁶ A szabályozást tekintve az irányelv mellett ajánlás formájában mutatnak irányt a szabályozást tekintve, de ezek nem bírnak kötelező erővel. Az irányelvi szabályozás miatt elmondható, hogy az EU médiapolitikáját a mai napig a megfontoltság jellemzi. A műsorközvetítés joga és az erre vonatkozó szabályok alkotása bár továbbra is elsősorban nemzeti hatáskörbe tartozik, de az irányelvek tárgyi hatályának bővülése és a minimum szabályok terjedése miatt a közösségi jog egyre dominánsabb szerephez jut. A műsorközvetítés, mint hatalmi tényező egészen más felfogásba került, mint azt az 1990-es évek elején használták. Mára a műsorközvetítést, mint hatalmi tényezőt számos elem gyengítette, így például az új közvetítő eszközök megjelenése a média piacon. A regularizáció meglepő gyorsasággal reflektál a technikai fejlődésekre, így széleskörű szabályok jelennek meg a tárgyi hatályt tekintve. Ennek oka, hogy sokszor maguk az irányelvek rendelkeznek a

³³ Irányelv (12) Preambulum

³⁴ 2007/65/EK IRÁNYELV (44)

³⁵ Kende-Szűcs, 2011, 949.

³⁶ http://ec.europa.eu/eu_law/introduction/what_directive_en.htm{2012.09 16.}

felülvizsgálat gyakoriságáról vagy éppen a Bizottság által készített jelentések mozdítják elő a technikai fejlődést követő szabályozást. Ahogy már az első Zöld Könyv esetében is említettem az irányelvek az ún. minimumszabályozás elve szerint rendelkeznek, vagyis minimális követelményeket fogalmaznak meg, de az ezen túlmenő tagállami szabályozás a rendelkezésekkel összhangban megengedett marad.³⁷ Megállapítható, hogy a kiskorúak védelmének szabályozása elsődlegesen tagállami hatáskörbe tartozik a kezdetektől fogva, de a közös szabályok jogi vázként funkcionálnak, így hagyva hatáskört és szabadságot az uniós államok számára. Az egyes tagállamok szabályozási szokásait figyelembe véve pedig az egyre szigorúbb normák megalkotása jellemző ezen a területen.

V. Egyéb szabályozási típusok jogi természete

A szabályozási formák folyamatos bővülése jellemzi a médiajogot, amelyek befolyása számottevő még akkor is, ha nem feltétlenül jogi eszközökkel gyakorol hatást. Ebben a fejezetben két szabályozási típusról szeretnék szólni: a társ- és az önszabályozás szegmenseiről. Társszabályozásról abban az esetben beszélünk, amennyiben a médiahatóság és a szakmai szervezetek együttműködnek a törvényi rendelkezések előmozdítása érdekében.³⁸ A társzabályozási struktúra kiépítésére kétféle megközelítés létezik: a fentről-lefelé megvalósuló, amelyben a hatóság megállapítja az önszabályozás jogi kereteit, illetve a lentől-felfelé építkező, amelyben a már meglévő önszabályozási rendszert integrálja a hatósági struktúrába.³⁹ Hazánkat tekintve az első állítás megvalósulása figyelhető meg, hiszen csak törvényi keretek között valósulhat meg az együttműködésnek ez a fajtája.

A társszabályozás az audiovizuális szektorban a hagyományos szabályozási típusok szerepét ugyan nem töltheti be, de kiegészítő jelleggel segíti hatékonyabbá tenni a szabályozást. Azonban felmerülhet az a kérdés: mennyiben lehetnek érvényesek az uniós jogban a társ- és az önszabályozás intézményei?⁴⁰ A még 2003-ban készült tanulmány arra az álláspontra jutott az Európai Bíróság (ECJ) gyakorlatának fényében, hogy a tagállamok jogosultak delegálni jogalkotási hatáskörüket egyéb önszabályozó szervezetek számára.⁴¹

³⁷Kende-Szücs,2011, 953.

³⁸<http://mediatorveny.hu/tarsszabalyozas/{2012.09.06.}>

³⁹Eva LIEVENS, Jos DUMORTIER and Patrick S. RYAN-The Co-Protection of Minors in New Media:A European Approach to Co-Regulation 12.o

⁴⁰Tarlach McGonagle - Co-Regulation of the Media in Europe 2.

⁴¹ Tarlach McGonagle - Co-Regulation of the Media in Europe 3.

Mára ez a megállapítás olyannyira kiteljesedett, hogy számos tagállam él delegálási jogával.

A szabályozási típusoknál különböző állami státusz és beavatkozás figyelhető meg:

1. Táblázat⁴²

	Irányítás- felügyeleti szabályozás	Társszabályozás	Önszabályozás
Állami beavatkozás	Magas pl: jog.	Együtt-szabályozás	Egyik sem az előbbiektől. Ez működhet pl: önkéntes megállapodás alapján

A fiatalok médiajogi védelmének szempontjából mind a három szabályozási típus más-más eszközzel nyújt protekciót. Az irányítás-felügyelet az egyes nemzetek kezében van, amelyek médiajogi hatásai gondoskodnak a nemzeti médiajogi szabályok betartásáról. A kiskorúak védelmének tekintetében is, amint azt már említettem a tagállamok delegálási joggal bírnak. Uniós szinten minimum követelményeket fogalmaznak meg, amíg az országok területén az államok saját nemzeti részletszabályai törekednek a konzervatív védelmi rendszer kiépítésére. Az önszabályozás a nevéből fakadóan önkéntes, így bár jogi eszközökkel nem körülbástyázott, mégis elvi értékű, kötelező erővel nem bíró normákat tartalmaz. A kiskorúak védelme érdekében az egyes szabályozási fajták eltérő eszközökkel működhetnek, de egységesen elmondható hogy fő feladatuk a kiskorúak megóvása a káros és jogellenes tartalmakkal szemben. A szabályozási típusok fajsúlyát tekintve a nemzeti szabályozás bír leginkább befolyással, a társszabályozás az EU és a tagállamok viszonyában a nemzeti szint dominál. Az uniós szabályozást figyelembe véve megfogalmazható az a kritika, miszerint túl általános szabályokat tartalmaz a kiskorúakat illetően. Bár ez az állítás helytálló ugyan, de ha a szabályozási logikát megértjük a kritikai hangsúly rögvest értelmét veszti. A jövőbeli szabályozás alakulását figyelve véleményem szerint a közös szabályozás nagyobb szerephez jut, hiszen az eddigi uniós normák elvi jellege helyébe konkrétabb rendelkezések léphetnek, amelyekkel nemzetközi szinten koherensebb védelmi szint alakítható ki a fiatalok médiajogi védelme érdekében.

⁴²Eva Lievens, Jos Dumortier and Patrick S. Ryan- The Co-Protection of Minors in New Media 21.

VI. A kiskorúak védelmét szolgáló szabályozás eszközeiről általában

Az állam, mint a szabályozási rendszer egyik részese számos eszközzel biztosítja a kiskorúak médiajogi védelmét. Megkülönböztethetünk jogi, illetve jogon kívüli eszközöket. A jogi eszközökön belül beszélhetünk jogszabályokról és az ezek által létrehozott intézményrendszerről. A jogon kívüli eszközök egyrészről a már korábban említett szülői-nevelői szint, a médiaipari közreműködés önszabályozás által, valamint az állam egy újabb kötelezettsége a médiatudatosság növelése, amellyel a szülői szint hatékonysága növelhető.

VI. 1. Az Alkotmány rendelkezései

Az Alaptörvény az Alapvetés fejezetében rendezi az EU és Magyarország, mint tagállam viszonyát, miszerint:

E) cikk

„(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján - az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig - az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja.

(3) Az Európai Unió joga - a (2) bekezdés keretei között - megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.”

A médiaszabályozásra vonatkoztatva, ugyan osztott hatáskorról beszélhetünk, de a tagállamok nemzeti szuverenitásának tiszteletben tartása miatt a nemzeti szintű szabályozása releváns, az uniós minimum szabályokkal szemben. A médiaszabályozás egyik alapvető és egyben fő célja a gyermekek védelme a káros tartalmakkal szemben.⁴³ A kiskorúak védelme, azonban más alapjog korlátozásával jár, így a véleménynyilvánítás jogának szab kereteket. A véleménynyilvánítás az alapjogok elképzelt hierarchiájában az első helyen található az Alkotmánybíróság értelmezésében.⁴⁴ A véleménynyilvánítás korlátozásának legitim célja a kiskorúak védelmének biztosítása, amely garantálása érdekében az állam ezen alapjogot ún.

⁴³Gálik-Polyák, 2005, 153.

⁴⁴Koltay András- Lapsánszky András- Az új magyar médiaszabályozás alkotmányossági kérdései 19.

keretek közé szorítja. A szabályozás kiterjed a jogellenes tartalmakra is, amelyekhez tilos a hozzáférés a társadalom egészének. A jogalkotó több szinten szabályozta ezt a kérdést, így különbség tehető az egyes jogszabályi szintek között. A hatályos Alkotmány *expressis verbis* kimondja, hogy: minden gyermeknek joga van arra a gondoskodásra és védelemre, amely megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges. A gyermekek ezen joga az állam, a társadalom és a család szempontjából kötelezettséggént realizálódik még akkor is, ha nincsenek nevesítve az egyes szereplők.

A három entitás csak egyszerre képes a jogalkotó által rárótt feladat teljesítésére. Mivel az Alaptörvény nem határoz meg a teljesítésnél konkrétumokat, így a kimondottak végbemenetele megszámlálhatatlan módon történhet. Véleményem szerint a kooperáció lényeges eleme a cél szem előtt tartása: a gyermekek védelmének biztosítása. Hiszen a szereplők kölcsönös nyomásgyakorlással befolyásolhatják a másik entitást, de ha akárcsak az egyik résztvevő nem látja el a feladatát az a harmónia megszűnéséhez és a kiskorúak jogainak csorbulásához vezethet. Az állam részéről a jogszabályi szabályozás és a jogsértésekhez jogkövetkezmények kapcsolása segíti a védelem magas szintjét elérni. A társadalom egységként érvényesítheti igényeit az állammal szemben. A család, mint nukleáris egység felelős azért, hogy korlátozza a médiumokból áramló tartalmakat. Ez jogon kívüli eszköz, mégis a korábbi Alkotmány nevesíti a szülők elengedhetetlen szerepét. Amint már korábban írtam a kiskorúak kiemelt védelmének oka az életkor, hiszen a kifejeletlen személyiségük folytán nem csak a környezetük, de a média is hatással van fejlődésükre.

2011. január 1-jétől már nincs alkotmányi szinten megnevezve a kiskorúak védelmét biztosítani hivatottak köre. A korábban hármast pillérnek is nevezett védelmi szintek egymásra épülve működtek és látták el funkcióikat, továbbá az eredeti megfogalmazás elvi jelentősége vitathatatlan volt. Ezek után felmerülhet az a kérdés, hogy: ki fogja garantálni a kiskorúak testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez, valamint a védelemhez és a gondoskodáshoz való jogot? A fentiekből is kitűnik, hogy nincs konkrét címzettje a feladatoknak, ezért ez felfogható szűkebb, illetve tágabb dimenzióba is. A szűkebb dimenzióban úgy vélem, csak az állam tartozik bele, amíg a tágabb funkció jelentése általános, vagyis mindenkire vonatkozik. A joglogika segítségével mindkét elképzelés mellett lehetne érvelni voksomat mégis a tágabb címzett kör mellett teszem le. Hiszen a feladat továbbra is ugyanaz maradt, a konkrét szereplők meg nem nevezése pedig nem jelent egyértelmű védelmi funkció gyengülést. Ezt támasztják alá a törvényi szinten alkalmazott szigorúbb rendelkezések a kiskorúak tekintetében. Az állam, ha névlegesen nincs is megjelölve, továbbra is köteles előmozdítani ezen jogokat, hiszen ez alkotmányos

kötelezettség formájában nem szűnt meg. Az előbb idézett szakaszban a család és a társadalom sincs a legfőbb jogszabályba foglalva, de egyértelmű, hogy az állami védelem önmagában nem elégséges. Hiszen a jogszabályi szabályozás főként a műsorszolgáltatásokra gyakorolna hatást. A szülői-nevelői szint és a médiaipar elengedhetetlen egységét képezik továbbra is a védelemnek, amelyet igazolja az egyéb szabályozási formák egyre lényegesebbé válása is.

VI. 2. Törvényi szabályozás

A magyar korhatári kategóriák hiányosságait többen hangoztatták, így például Horváth Márta is, akinek a gyakorlat formálta véleménye szerint differenciáltabb kategóriák váltak szükségessé. Így már 2009-ben elhangzott az a felvetés, miszerint szükség lenne a kategóriák bővítésére, így a 6-7 éves korig terjedő kategóriára és a 14. életévhez köthető kategória tenné teljessé a gyermekvédelmi szabályozást a média területén.⁴⁵ Ezt a gyermekek fejlődési szakaszai és szocioemocionális fejlődése indokolja, amely vizsgálata nem tartozik a jogtudomány feladatai közé, így a szabályozás megalkotásánál egyéb tudományokat is be kell vonni. A szabályozás megalapozottságát támasztják alá azok a kutatások, amelyek a kiskorúak tévévezérlési szokásait vizsgálják.

A Kidcomm 2 tanulmány megállapította, hogy a 8-14 év közötti korosztály másfél órát tölt tévévezérléssel, ami szabadidejükhöz mérten egy közepesen magas értéknek számít.⁴⁶ Ezért következetes jogalkotói szándékról árulkodik a korhatári kategóriák kibővítése. Az Mttv. a kiskorúak védelmét illetően követi a korábbi szabályozás logikáját a műsorszolgáltatásra illetően.⁴⁷ A magyar piktogramok tekintetében 2011-ben jelent meg a hat éven aluliaknak nem ajánlott kategória, amely európai gyakorlatban nem számít egyedinek. Indokoltsága a gyermekek fejlődésben rejlik, mivel a különböző életkorú kiskorúak eltérően értelmeznek egy-egy műsort. A korábbi rendszer egységesen kezelte a tizenkét éven aluliakat, de köztudott hogy a szellemi és testi fejlődésnek ez egy olyan szakasza, amelyben a differenciák kiéleződnek. A hat éven aluliaknak nem ajánlott műsorok bevezetésével a jogalkotó az életkorok közötti szakadékot hidalta át. Az előbbiekből kiindulva a hazánkban új kategória indokoltsága megkérdőjelezhetetlen. Európán belül a holland rendszer az, amely a hatos

⁴⁵A média hatása a gyermekekre és a fiatalokra V. 2009 .63.

⁴⁶KidComm 2 tanulmány 25.

⁴⁷Nyakas Levente- A médiaszolgáltatásokra és a sajtótermékekre vonatkozó általános szabályok, 2011. 67.

piktogramon túl a kilenc éveseknek nem ajánlott kategóriát is megkülönbözteti.⁴⁸ Ennek indokoltsága fejlődéstanilag teljesen érthető, azonban Magyarországra történő átvétele joggyakorlati oldalról aggályokat vethet fel az elhatárolási kérdések tekintetében, így a műsorbesorolás komoly nehézségekbe ütközhetne.

A magyar struktúrában az „értékelő” rendszer alapján történik a műsorszámok életkori minősítése, vagyis a tartalom besorolásáról a kötelezett szerv dönt.⁴⁹ A lineáris médiaszolgáltató tekintetében a műsorszámokat hat kategóriába lehet besorolni. Az első kategóriában találhatók azok a műsorszámok, amelyek korhatárra tekintet nélkül megtekinthetők illetve meghallgathatók és közzétételi korlátozás nem társul a kategóriához. A második kategóriába tartoznak azok a műsorszámok, amelyek megtekintése hat éven aluliaknak, amíg a harmadik kategória tizenkét éven aluliaknak nem ajánlott. Megfelelő jelzéssel szintén kötöttség nélkül közzétehetők, azzal az kikötéssel, hogy a megjelölt korhatárnál fiatalabbaknak szánt műsorszámként nem tehetők közzé. A negyedik kategóriába a tizenhat éven aluliaknak nem ajánlott műsorszámok tartoznak, így amelyek alkalmasak a tizenhat éven aluliak fizikai, erkölcsi, szellemi kedvezőtlen befolyásolásra, például ha közvetlenül utal a szexualitásra, erőszakra vagy centrumában az erőszakos módon megoldott konfliktus áll. Ezek a megfelelő jelzés mellett a 21-05 órás időintervallumban tehetők közzé. Az ötödik kategóriába tartoznak a tizennyolc éven aluliaknak nem ajánlott műsorszámok. Ebben főképp a nyílt naturális szexuális ábrázolás, valamint meghatározó eleme a közvetlen erőszak. A megfelelő jelzés mellett szükséges az időkorlát 22-05 betartása is. A tiltott kategóriának is nevezett részbe tartozik mindaz, ami súlyos károsítást eredményezhet a kiskorúakban így: a pornográfia és az indokolatlan illetve szélsőséges erőszak. A lineáris audiovizuális médiaszolgáltatók kötelesek műsoraikat besorolni a megfelelő korhatári kategóriába és azokat piktogrammal ellátni. A képernyő valamely sarkában kell megjeleníteni a jelzést, úgy hogy az a műsorszám teljes ideje alatt jól látható legyen, de kivételt képez ez alól az első kategóriába tartozó műsorszám.

<u>Kategóriák</u>	<u>Korosztály</u>	<u>Piktogram</u>	<u>Közzétehető</u>
I.	Bármely	-	Bármikor

⁴⁸DLA Piper Comparative Media Law Analysis- The Netherlands, 2011. 16.

⁴⁹Nyakas,2009,301.

II.	0-6	 ⁵⁰	Bármikor
III.	6-12	 ⁵¹	Bármikor
IV.	12-16	 ⁵²	21-05
V.	16-18	 ⁵³	22-05
VI.	Egy korosztálynak sem ajánlott.	-	Nem tehető közzé.

A gyermekbarát tartalmak jelzésének az alábbi piktogramok közül választhattak a szavazók a Médiatanács blog oldalán:

⁵⁴

Az kisfiút ábrázoló jelzés nyerte el a közönség tetszését, amellyel a kifejezetten hat éven aluliaknak készült műsorokat látja el a műsorszolgáltató. Amint a fenti táblázat is mutatja egyedül a negyedik és az ötödik kategóriánál jelöl meg egyedül a jogszabály közzétételi időpontot. Ennek oka az esetlegesen károsan ható műsorok kiskorúak által való megtekintésének leredukálása.

A korábbi szabályozások változását a rendelkezések változásának számával szeretném bemutatni:

A reklámokra vonatkozó rendelkezések nem képezik a táblázat részét		
Törvény	Paragrafus	Bekezdések száma

⁵⁰ www.meditanacs.hu{2012.10 11.}

⁵¹ www.meditanacs.hu{2012.10 11.}

⁵² www.meditanacs.hu{2012.10 11.}

⁵³ www.meditanacs.hu{2012.10 11.}

⁵⁴ http://mediatanacs.blog.hu/2011/07/12/gyermekbarat_piktogram_on_donthet {2012.08 19.}

1996. évi I törvény	5.§ (4)-(5)	2 db
1996.évi I törvény módosítása a 2002.évi XX törvénnyel	5/A§ (1)- 5/F. §	17 db
2010.évi CLXXXV. törvény	9.§-11.§	19 db

A táblázat alapján elmondható, hogy a szabályozás egyre szélesebb körű. Ezt alátámasztja továbbá az a tény is, hogy 2011-től bővült az osztályozási rendszer mégpedig úgy, hogy a korábbi szabályozási rendszer elvei mentén illesztették be a második csoportot. Így a korábbiakhoz képest újnak számított hazánkban a hat éven aluliaknak nem ajánlott és a tiltott kategória megújult változata. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy míg Magyarországon az egész műsorszám megjelenésének időpontjára hatással lehet mondjuk egy film végén megjelenő erőszakos mozzanatsor, addig más országokban az adott tartalomnak kell a jogalkotó által meghatározott időtartamba esnie.

A védelem egy másik eszköze a figyelem felhívás. A kiskorúak védelmét hivatott szolgálni az a törvényi rendelkezés, amely az erőszakos vagy a nyugalom megzavarására alkalmas képi, illetve hanghatások megjelenése előtt figyelem-felhívási kötelezettséget ró a médiaszolgáltatóra. Ezzel is előre mozdítva az állam alkotmányos feladatát és segítve a szülői kontrol esetleges megjelenését.

A kereskedelmi közlemények szabályozása épp ugyanolyan fontos, mint az egyes műsorszámoké. A kereskedelmi közlemény fogalmába beletartozik például: a reklám, a televíziós vásárlás és a termék megjelenítés is. Az egyes figyelemfelkeltő eszközöknek köszönhetően, vagy éppen a tartalomban rejlő sajátosságok miatt károsan hathatnak a kiskorúak szellemi fejlődésére. A kereskedelmi közleményeknek vannak *közös szabályaik* és az egyes fajtáknál *speciális előírások* is megjelennek. A közös szabályok közül a kiskorúakat védő rendelkezéseket három fő részre bonthatjuk, így megkülönböztethetjük:

1. Közvetlen megszólítás tilalmú csoport: áru megvásárlása, bérbevétele, szolgáltatás igénybe vétele. A kiskorú közvetlen megszólítása, azzal a céllal, hogy rábeszéljék szüleiket vagy másokat megvásárlásra vagy szolgáltatás igénybe vételére.

2. Óvó csoport: amely kimondja, hogy nem használható ki a kiskorúnak például: a tapasztalatlansága. Valamint kiskorú nem ábrázolható veszélyes helyzetekben.
3. Az alkoholt ábrázoló kereskedelmi közlemények csoportja: nem célozhat kiskorút, nem ábrázolhat alkoholt fogyasztó kiskorút, de a többi rendelkezés már nem kizárólag a társadalom fiatalok tagjait védi, hanem generális jelleget ölt.

VI. 3. A Médiatanács ajánlásai

A Médiatanács a Mttv. 9. § (8) bekezdés felhatalmazása alapján ajánlás formájában tette közzé a jogalkalmazási gyakorlat elvi szempontjait a kiskorúak védelmében alkalmazott jogi rendelkezések alkalmazásának könnyítése érdekében.⁵⁵ Az ajánlás, mint neve is elárulja kötelező erővel nem bír, de az irányadó rendelkezések betartásával a médiaszolgáltatók elkerülhetik a törvényi rendelkezések megsértése miatt kirótt súlyos jogkövetkezményeket. A klasszifikációs ajánlás vezér elve a műsorszámok besorolását illetően, hogy a tartalomszolgáltatóknak mindig megszorítóan kell eljárniuk és a gyermekek érdekeit kell elsődlegesnek tekinteniük.⁵⁶ Az ajánlás célja a személyiség kialakulását veszélyeztető tartalmú műsorszámoktól való óvás.

Táblázatban vázolom az ajánlás főbb jellemzőit:

57		
Kategória	Mik tartoznak ide?	A életkori sajátosság jellemzője
I.	Azok a műsorszámok, amelyek óvodáskorúak számára készültek, valamint azok is, amelyek nem tartalmaznak ártalmas elemeket.	A gyermekek nem tudnak különbséget tenni valóság és fikció között hat éves korukig.
II.	Nem tartalmaznak olyan mértékű félelmet és támadó indulatot, amelyet a gyermek nem tud feldolgozni. Az erőszak nem jelenhet meg kritika nélkül. A korosztály számára készült műsorok megengedettek.	Nem ismerik fel, a médiatartalmak reális voltát csak 9 éves kor körül.

⁵⁵ http://mediatanacs.hu/tart/index/824/Klasszifikacios_ajanlas {2012.09 01.}

⁵⁶ Nyakas, 2011.68.

⁵⁷ Klasszifikációs ajánlás: a médiatartalmak korhatár-besorolásánál irányadó szempontokra, az egyes műsorszámok közzététele előtt és közben alkalmazható jelzésekre, illetve a minősítés közlésének módjára vonatkozó jogalkalmazási gyakorlat elvi szempontjai a médiaszolgáltatások tekintetében.

III.	A serdülők számára készült. A káros tartalom olyan mértékben nem jeleníthető meg, amelyet nem érhetnek.	Realitás érzékük és identitásuk is kialakulóban van. Új logikai gondolkodás alakul ki.
IV.	Nem megengedett az erőszak nyersebb, naturális formáinak ábrázolása.	Szélsőséges lelkiállapotok csökkenése, belső konfliktusok és a családhoz fűződő viszony változása.
V.	Ide tartoznak a brutális, durva különösen kegyetlen erőszakot ábrázoló alkotások. A nemiség közvetlen megjelenítése. Diszkriminatív vélelmek bemutatása. Veszélyes vagy nagy kockázattal járó magatartásokat vonzónak állítják be.	A korábbi jellemzők, korhatárhoz igazítva.
VI.	Pornográfia, szélsőséges, indokolatlan erőszak, de nincs taxatív felsorolása.	---

Ajánlás a kiskorúak védelmében a lineáris és lekérhető médiaszolgáltatások esetén alkalmazandó hatékony műszaki megoldásokra

A Médiatanács a fenti címmel tette közzé ajánlását azzal a céllal, hogy a kiskorúakat a káros médiatartalmaktól még inkább óvni lehessen, így rendelkezik arról mely műszaki megoldásokkal tehetők közzé a lineáris és a lekérhető médiaszolgáltatók által sugárzott műsorszámok, amelyek a IV,V, VI. kategóriába tartoznak. Az ajánlás bár nem bír jogi kötőerővel, egyedi hatósági ügyekben lehet rá hivatkozni és alkalmazni.

A lineáris médiaszolgáltatók tekintetében kimondja, hogy a IV-V. kategóriába műsorszámok közzétehető azon időszámban, amelyben az Mttv. nem engedi, illetve a VI. kategóriába sorolandó műsorszám akkor tehető közzé, ha az titkosítva van és a titkosított kódhoz nem férhetnek hozzá a kiskorúak. A Médiatanács a következő elvekkel kívánja előremozdítani a kiskorúak védelmét: a különböző műszaki platformoknál differenciált elvárások, a médiaszolgáltatók aktív szerepvállalása az elérhetőség korlátozása terén, a kiskorúak médiatudatosságának növelése, a felügyeletet ellátó személyek élénkebb bevonása. A különböző elvárások mellett az ajánlás kimondja, hogy a médiaszolgáltatóknak feladata a médiafogyasztással kapcsolatos ismeretek növelése.

Az ajánlás különböző feltételeket fogalmaz meg a hatékony műszaki megoldásokra vonatkozóan: az analóg kábelvíziós szolgáltatásokra, a digitális televíziós kábelszolgáltatásokra, digitális műholdas televízióra, az IPTV műsorszolgáltatásokra, a

digitális földfelszíni televíziós szolgáltatásokra, valamint a mobil távközlő-hálózaton nyújtott lineáris és lekérhető médiaszolgáltatásokra.

VI. 4. A jogszabályok alkalmazásának bemutatása és a jogérvényesítési lehetőségek

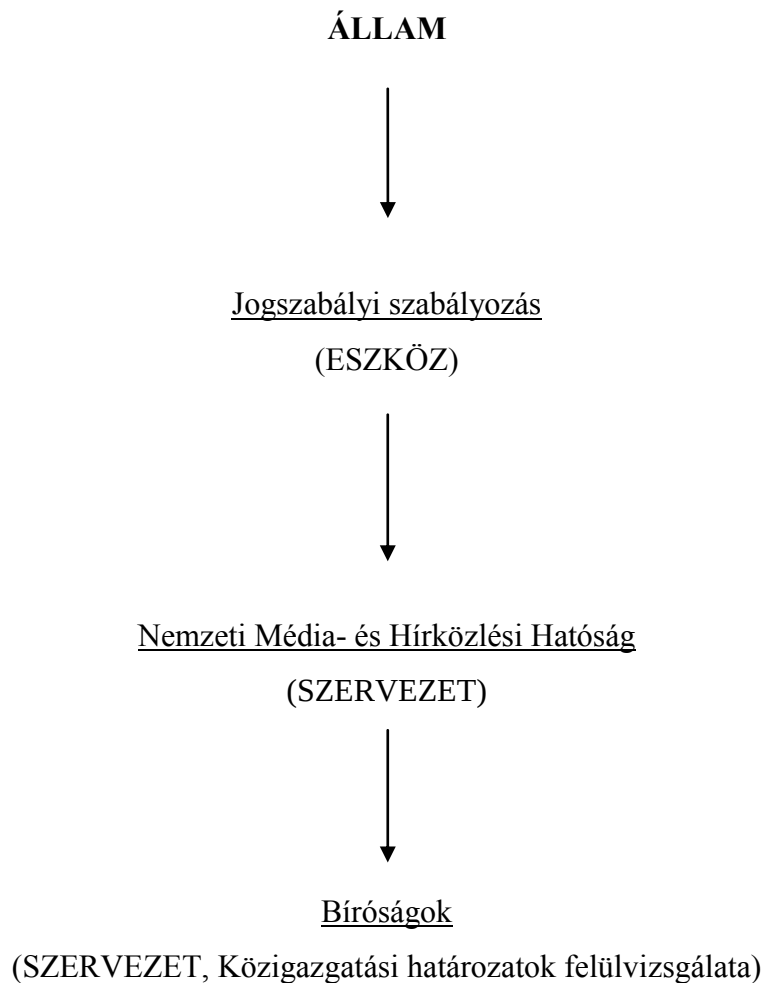
Magyarországon az egyik kiemelt jelentőségű jogesetnek számít a kiskorúak védelmét illetően az Aktív című műsorban 2004. november 15-én sugárzott Fajtalankodás című összeállítás.⁵⁸ Bár az értekezés tárgya a hatályos médiaszabályozás a példa nagy fajsúlyú. A műsorban nemi erkölcs elleni bűncselekményről is beszámoltak, amelyben egy általános iskola mellékhelyiségében idősebb fiúk két fiatalabb fiút kényszerítettek fajtalanságra.⁵⁹ A műsorban az egyik édesanya és fia hajlandó volt interjút adni, amelyben elhangzott a kilenc éves áldozat neve, lakóhelye, iskolája, így teljesen azonosítható volt. Az Iroda álláspontja szerint a Műsorszolgáltató megsértette többek között a kiskorú személyiségi és emberi jogait, amelynek következtében harminc percre történő felfüggesztést javasoltak és ezt az akkori ORTT el is fogadta. Az ügy peres útra került, mivel a határozat felülvizsgálatát kérte a Tv2. Az első fokon eljáró Bíróság az ORTT határozatát részben megváltoztatta, így kihagyva a közzé közzéteendő közleményből a „személyiségi” kitételt.⁶⁰ Mivel a felperes (Műsorszolgáltató) fellebbezéssel élt, ezért az ügy a másodfokú bírósághoz került.⁶¹ A Fővárosi Ítéltábla pedig helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. A jogerős határozat indoklása az Alkotmányt idézi, így hangsúlyozva az emberi méltóság jogát, amelyről kimondja, hogy a törvényes képviselő sem mondhat le. Ez a jogerős ítélet, amelyben a bíróság a média szenzáció közlésének szabott gátat. Hiszen ezzel a kiskorúak prevenciója az állam részéről még inkább magasabb színvonalat ért el. Az egységes jogalkalmazásnak köszönhetően egy olyan példát mutattak, amely azt prezentálja, hogy a jogsértő tartalmakat közzé tevő médiumok nem károsíthatják a kiskorú nézőket jogkövetkezmények nélkül. Jelentősége főképp abban rejlik, hogy a gyermekeket akkor is védelemben kell részesíteni, ha ezt családjuktól esetleg nem kapják meg. Ebből következik a három szereplő védelmi funkciója, hiszen bár a szülő hozzájárult a nyilatkozat tételéhez, a médiumnak fel kellett volna ismernie a téma súlyosságát és azt, hogy ezzel a riportalanyban sérülést okozhat. Ebből a jogesetből levezethető az állam védelmi funkciója a hatályos megnevezésekkel:

⁵⁸ORTT 212/2005 Előterjesztés

⁵⁹ORTT 212/2005 Előterjesztés

⁶⁰Fővárosi Bíróság 23.K.35.072/2006/5

⁶¹Fővárosi Ítéltábla Kf.27.559/2007/4

A törvények betartása érdekében az Mttv. tartalmazza a jogkövetkezményeket, amelyeket a jogszabály taxatív felsorol. A jogkövetkezmények rendszere fokozatosan súlyosbodó, és garanciális alapevekkel körülbástyázott. A fajtáit tekintve megkülönböztethetjük: a felhívást, bírságokat (összegüket tekintve differenciáltak), az Alap pályázataiból való kizárást, a médiaszolgáltatási jogosultság felfüggesztését, valamint a médiaszolgáltató törlésének lehetőségét. A jogkövető magatartás kikényszerítésére ezek az eszközök állnak rendelkezésére a jogalkalmazónak. 2011-től az új szabályoknak megfelelően járt el a hatóság és a kiskorúak kérdése is nagyobb nyilvánosságot kapott, így még könnyebben nyomon követhető milyen határozatok születtek az adott területen. Tizenhárom olyan határozat született a tavalyi évtől számítva, amely célzata ténylegesen a kiskorúak védelme volt.⁶²

⁶²http://mediatorveny.hu/kiskoruak_vedelme/ {2012.08 10}

VII. A médiaipar és a család szerepe a kiskorúak védelmében

Az előbbieken az állami kötelezettségek megvalósulásának formáit ismertettem, valamint megemlítsre került, hogy a család és a médiaipar egyaránt köteles közreműködni a hatékony védelem elérése érdekében. A jogi szabályozás részletes ismertetése mellett ki szeretnék térni a meghatározott életkort el nem ért személyek és a média kapcsolatára. Ebben a fejezetben a pszichológiai szempontok is előtérbe kerülnek, mivel jelentőségük releváns a témát illetően, hiszen ezek az összefüggések támasztják alá a szabályozás fontosságát.

A szülő-nevelői fokozat jelenti azt a kontrollt, amely közvetlenül realizálódhat az egyes háztartásokban. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy ezen a szinten dől el, hogy: mennyi időt tölt a gyermek a televíziókészülékei előtt, milyen műsorokat néz és azt szülői felügyelet mellett teszi-e, rendelkezik-e saját készülékkel vagy sem. Ezen a szinten a szülői felelősség az, ami jelentős, de a három pillér közül ez a leggyengébb láncszem.⁶³ A szülők tekintetében megjelent a tudatosság követelménye.⁶⁴ A tudatosság előre mozdítását tűzte ki célul a Médiatanács ajánlása is, amelyben hangsúlyt kap a műszaki megoldások alkalmazása. George Gerbner kultivációs elméletében kifejti, hogy azok akiknek a televízió jelenti az elsődleges információforrást azok valóságképe beszűkül.⁶⁵ A gyerekek televíziózásánál két fő negatívum figyelhető meg: egyfelől az egyéb megismerő tevékenység csökkenése, másfelől a nem korosztályuknak szánt műsorok szülői felügyelet nélküli megtekintése jelent veszélyt. Mivel a televíziózás a szabadidő eltöltésének egyik leggyakrabban használt eszköze, ezért annak szocializációs hatása egyre jelentősebb. A negatív hatások főleg a fiataloknál mutathatók ki, mivel az információ és tapasztalathiánynak köszönhetően ők a legsebezhetőbb fogyasztók. A szülők kezébe számos eszköz kerül, amellyel képesek szűrni a televíziós műsorokat. Az egyik ilyen megoldásnak az ún. V-chip tekinthető, amely egy tartalomblokkoló.⁶⁶ A szülők számos technikai megoldással élhetnek gyermekük megóvása érdekében csak, hogy néhányat említsék: TiVo Kidzone rendszer, CC+ rendszer, TV Guardian rendszer.⁶⁷ Azonban alkalmazásuknál felmerülhetnek problémák, hiszen az idősebb korosztály tagjainál megfigyelhető az a jelenség, hogy idegenkednek egy-egy műszaki cikk használatától, így ide sorolhatók a tartalmi blokkolók is. Ez azt jelenti, hogy a felmerülő

⁶³Nyakas, 2009, 305.

⁶⁴Stachó – Molnár, 2009, 19.

⁶⁵Vajda-Kósa, 2005, 385.

⁶⁶<http://www.fcc.gov/guides/v-chip-putting-restrictions-what-your-children-watch>{2012.10 30.}

⁶⁷Hazay István- A hozzáférés korlátozására alkalmas megoldások a televíziós műsorszolgáltatásokban a kiskorúak egészséges fejlődésének védelmében 13.

probléma orvoslása érdekében az államnak és a médiaipari szereplőknek fokozottan ügyelniük kell az egyéb védelmi szintek megfelelő funkcionálására.

A médiaiparnál megjelent az önszabályozás (self-regulation), amely kiegészíti az állami szabályozást például: szabályozási-kódexek megalkotásával.⁶⁸ A hatékony műszaki megoldások fejlesztése, elérhetősége és használhatósága mellett a műsorszolgáltatóknak biztosítaniuk kell a médiafogyasztói ismeretek folyamatos növelését.⁶⁹ A médiatudatosság növelése állami oldalról is kötelezettséggként realizálódik. Ennek eleget is tesz az NMHH, hiszen számos platformon jelenik meg, azért hogy az egyének minél tájékozottabbak legyenek a médiával kapcsolatos kérdésekben. Az ebben a fejezetben felsorolt kellékekkel - amelyek bár nem jogi - eszközök mind a nevelők, mind a műsorszolgáltatók előre mozdítják az alkotmányos feladatok megvalósulását.

VIII. Az európai uniós normák a magyar szabályokkal történő harmonizálása

Ebben a fejezetben az Európai Unió kezdeti szabályozási nehézségeit, valamint Magyarország médiajogi szabályozási dilemmáit mutatom be a kiskorúak médiajogi aspektusából. Az uniós médiajogi szabályok keretjelleggel szabályoznak és minimum normákat fektetnek le a kiskorúakat illetően is, azonban a részletszabályok kidolgozása a tagállamok hatáskörébe marad. Az irányelv, mint szabályozási eszköz választása pedig közvetett jelleggel hatályosul, átültetése tagállami kötelezettség marad, amelyre meghatározott idő áll rendelkezésre. Az irányelv melletti döntés a tagállamok számára garanciát jelentett arra, hogy az EU tiszteletben tartja nemzeti szuverenitásukat az audiovizuális kérdésekben.

A TVWF irányelv generális szabályokat fektetett le a kiskorúak tekintetében, amelyek keretjellegűeknek bizonyultak. Ennek oka, hogy a médiaiparral kapcsolatos szabályok, hatalmi okok miatt nemzeti hatáskörbe tartoztak a kezdetektől fogva. A magyar csatlakozás és a harmonizáció lehetősége 1989-ben a rendszerváltást követő időszakban még igen távolinak mutatkozott. Az ún. „koppenhágai kritériumok” megfogalmazása után 1993-ban nyilvánították ki nyíltan annak a lehetőségét, hogy Magyarország is tagállama lehet az EU-

⁶⁸Nyakas, 2009, 309.

⁶⁹Ajánlás a kiskorúak védelmében a lineáris és lekérhető médiaszolgáltatások esetén alkalmazandó hatékony műszaki megoldásokra (2011. június 22.)

nak, ha: a politikai, gazdasági és jogharmonizációs feltételeket teljesíti.⁷⁰ Hazánkban a média területén ebben az időszakban a médiaháború egyre kiélezettebben jelent meg és konszenzus nélkül nem volt esély új, immár jogállami alapokon nyugvó médiaszabályozás elfogadására.⁷¹ Az érdekek és ellenérdekek viharában az 1996. évi I. törvény hatályba lépéséig nem szűnt meg a szabályozás befolyásolásáért folyó harc.

Eközben az EU-ban is számos médiát érintő változás következett be, így a Maastrichti szerződéstől beszélhetünk az audiovizuális politikára vonatkozó közvetlen jogalkotási hatásköréről. Szintén ez idő tájt vetődött fel az a megközelítés, miszerint az egyes audiovizuális szolgáltatások nem csak gazdasági, de kulturális módon is értelmezhetők.⁷² Két fő teória honosodott meg az audiovizuális politikát illetően: a mindenható televízió és a kulturális egységesség, amely elméletek mindegyike rámutat a kulturális értelmezés és a politika kapcsolatára.⁷³

Az első Irányelv, amely az audiovizuális szektor területét szabályozta, (TVWF) már rendelkezik a kiskorúak protekciójáról. Olyan szabályokat fektet le, amelyek elvi értékkel bírnak és kifejezik azt a nemzetek feletti érdeket, hogy a kiskorúak minden tekintetben épségben nőjenek fel. Az EU ebből kifolyólag a tagállamokkal közösen, azokkal együttműködve garantálja azokat a minimum szttenderdeket, amelyek elengedhetetlenek a kiskorúak védelmének biztosítása érdekében. A médiaháborút lezáró 1996.évi I. törvény harmonizálta az előbb említett irányelv rendelkezéseit, így kifejezve azt a szándékot, miszerint hazánk csatlakozni szeretne az Unióhoz. Ehhez azonban elengedhetetlen a jogharmonizáció. Az irányelvek implementálása pedig kiemelten fontos, hiszen az audiovizuális politika terén ez a jogi szabályozó eszköz tekinthető a legerősebbnek. Továbbá nem szabad megfeledkezni arról a tényről, hogy az uniós normáknak való megfelelés kiemelten fontos a média területén, hiszen a jogállami kritériumok egyik alapköve a szabad sajtó, amelyről 1989 előtt nem feltétlenül beszélhattunk és sajtó tárgyú törvény a rendszerváltást követően csak évek elteltével született. Ezeknek a tényeknek a fényében nélkülözhetetlenné vált az irányelv harmonizálása és előrelépésként fogható fel, hogy 1989-et követően az első média tárgyú törvényünk, már az uniós szttenderdeknek is megfelelt.

A 97/36 EK irányelv az első irányelvet módosította, amely változásokat hazánkban a

⁷⁰ <http://eu.kormany.hu/a-magyar-eu-tagsag-tortenete>{2012.10 16.}

⁷¹ <http://beszelo.c3.hu/97/89/9.htm> {Halmai Gábor- Médiaháború}

⁷² Az Európai Unió működéséről szóló szerződés - 167. cikk

⁷³ Laurence G. C. Kaplan- The European Community's „Television without Frontiers” Directive: Stipulating Europe to regulate culture 2.

2002. évi XX. törvény harmonizálta, így a kiskorúakat illetően a szabályozás kiegészült A kiskorúak tekintetében a szabályozás kiegészült, bővült felhívási kötelezettséggel azon műsorok tekintetében, amelyek súlyosan káros hatást gyakorolhatnak a fiatalkorúakra. Magyarország részéről időbe telt a tagállami és az uniós jog összehangolása, ez a csatlakozási folyamatok gyorsításához is hozzájárult.⁷⁴

Az 1996. évi I. törvény hiányosságait csak nehezen lehetett kiküszöbölni, mivel a parlament nem jutott konszenzusra az egyes kérdésekben. A törvényt 2007-ben az alkotmányellenesség kiküszöbölése érdekében módosították, valamint ugyanebben az évben a Nemzeti Hírközlési Hatósághoz került a digitális pályáztatás lehetősége is. Habár születtek új törvénytervezetek, de a 2/3-os szavazati arány hiánya miatt elfogadásuk megghiúsult. 2009 decemberében pedig eredménytelenül telt el az AMSZ irányelv átültetésére adott határidő. Eközben az egyes szakmai konferenciákon megjelent az az álláspont, miszerint a médián belüli gyermekvédelmi szabályok bővítése egyre szükségesebb. Ezekkel a nehézségekkel szembesült a jogalkotó melyek megoldása 2010-ben valósulhatott meg legkorábban, amikor is a Fidesz-KDNP 2/3-os parlamenti többséget szerzett a választásokon.⁷⁵ Így megnyílt az út a szabályozási problémák orvosolására a 2010-es média tárgyú törvényekkel.

A kiskorúakra vonatkozó szabályok hazánkban a korábbi szabályozási elvek mentén haladtak tovább, de a korhatári kategóriák bővültek. Így az Európában is ismert 6 éven aluliaknak nem ajánlott osztályozás egészítette ki lényegében a rendszert. A fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezések már a kezdeti jogszabályok születésétől harmóniában voltak az EU által megkövetelt minimum sztenderdekkel. A társ- és önszabályozás meghonosodásával pedig egy olyan hatékony rendszer kiépítést garantálja, amelyben az alkotmányos feladat letéteményesei együttműködnek a kiskorúak védelme érdekében.

IX. De lege ferenda

A kiskorúnak médiajogi protekciójának kérdése nem szabályozási lehetőség, hanem kötelezettséggént realizálódik az államok és így az Európai Unió számára is. A téma olyan értékű, hogy érdemes lenne fontolóra venni egy részletesebb jellegű szabályozás lehetőségét, ami eddig még nem jött létre.

Ennek oka, hogy az uniós részletszabályok megalkotásának akadályát képezik többek között: a tagállamok közötti különbségek a tradíciók, szokások és legfőképp a kultúra

⁷⁴<http://eu.kormany.hu/a-magyar-eu-tagsag-tortenete>{2012.10 16.}

⁷⁵www.parlament.hu{2012.09 31.}

területén. Ennek tükrében a minimum sztenderdek felállítása elfogadhatónak bizonyul, mivel huszonhét tagállam esetében az egyes különbségek áthidalása igen komoly kihívások elé állítanák az Európai Uniót.

Mivel uniós szinten nem feltétlenül valósítható meg a kiskorúak védelmének előremozdítása, így javaslatom egy szervezet létrehozása, amely nem része az EU-nak, de azzal szorosan együttműködik. A tagállamok számára pedig lehetőség nyílik az önként csatlakozásra, amivel delegálhatnák jogalkotási hatáskörüket, így a szervezet hatáskörét a csatlakozó államoktól kapná. A szervezet keretein belül megalkotott szabályoknak lényege lenne, hogy közelítsék álláspontjaikat a nemzetek és olyan hatékony szabályokat alkossanak, amelyek biztosítják nemzetközi szinten is a kiskorúak védelmét. Az általam elképzelt modellben a jogérvényesítési lehetőségek abszolút tagállami hatáskörben maradnának, ezért a nemzetközi szervezet csupán a szabályok megalkotására lenne jogosult.

Számos kérdés marad nyitott a nemzetközi szervezetet illetően, támogatnák-e az államok, hogyan dolgoznák ki a szabályokat. Azonban ezzel a példával csak azt próbáltam szemléltetni, hogy a fiatalok védelme egy olyan releváns nem csupán jogi kérdés, amely a nemzetközi együttműködést is indokolná.

X. Összegzés

A dolgozatban bemutatásra kerültek mind a jogi, mind az egyéb eszközök, amelyek a kiskorúak védelme érdekében alkalmazhatók. Mielőtt az elfogultság vádjával illethetnék, megjegyezném, hogy a televízió számos pozitív hatással bír, de a kiskorúak tekintetében csak a negatív impressziókat vizsgáltam.

A már nem hatályos magyar médiajogi szabályozás egy olyan komplex rendszer volt, amellyel az állam eleget tett alkotmányos kötelezettségének. A kiskorúak védelme alkotmányos szinten is elismert állami, médiaipari és szülő feladatként szerepelt. A jog érvényesítése ezen három szereplő feladata volt, azonban ennek kivitelezésére csak mindegyikük együttes közreműködésével kerülhetett sor. A felépítésből következik, hogy az alkotmányos feladatok megvalósítása érdekében több szereplőre oszlott a kiskorúak védelmének kötelezettsége. A struktúrára egyértelműen preventív jellegről árulkodik, amelynek célja a társadalom fiatal tagjainak óvása a rájuk esetlegesen negatívan ható tartalmakkal szemben. Az újonnan elfogadott Alaptörvény ezt a hatékonyan működő rendszert átalakítja, hiszen kikerülnek belőle a konkrét szereplők, akik a feladatot kötelesek

ellátni. Véleményem szerint elvi jelentőséggel bírt a három pilléres struktúra, de a megbontása nem eredményezheti a gyermekek védelmének csökkenését.

A 2011. január 1-jétől hatályos törvényi szabályozás egy bővült korhatári kategóriákkal rendelkező rendszert eredményezett, amely jobban igazodik az életkori sajátosságokhoz. A korhatári kategóriák differenciálása fokozottabb jogalkotói figyelmet jelent. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsának ajánlásaival, a konzekvens joggyakorlat kialakításával, valamint a médiatudatosság növelésével látja el feladatait. A bíróságok azok, akik a közigazgatási határozatok törvényességét jogosultak felülvizsgálni, így az ítéleteikkel biztosítják a jogok érvényesülését. A működés és a szabályozás elemzése mellett természetesen a fő célt kell kiemelni, vagyis a gyermekek privilegizált védelmi helyzetét, amely tiszteletben tartása jelenti a rendszer alapját.

Az EU-n belüli szabályozás bemutatásából kiderül, hogy kezdetben az audiovizuális politika szabályozása területén számos jogi nehézség merült fel, amelyek csak évek múltán rendeződtek. Rendezési vezérelvként a tagállamok szuverenitásának tiszteletben tartása nevezhető meg, amelynek köszönhetően a fiatalokat érintően születtek uniós normák, de a részletszabályokat a tagállamok alkotják meg a mai napig. Azonban egyértelművé az a tény, hogy hazánk a rendszerváltást követő időszakból követte az uniós irányelvek által előírt kiskorúakat érintő szabályokat, így téve eleget harmonizációs kötelezettségének.

Összességében elmondható, hogy a kiskorúak védelme egy kiemelt jogi szereppel bíró társadalmi érdek, amelynek megvalósulása több szereplő feladataként realizálódik mind a nemzeti, mind az európai uniós szinten.

Irodalomjegyzék:

- ❖ A média hatása a gyermekekre és a fiatalokra V. Kiadja a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Magyar Egyesület, 2009.
- ❖ GÁLIK Mihály - POLYÁK Gábor: Médiaszabályozás KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft. (Complex Kiadó Kft.), Budapest, 2005.
- ❖ HAZAY István- A hozzáférés korlátozására alkalmas megoldások a televíziós műsorszolgáltatásokban a kiskorúak egészséges fejlődésének védelmében Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet kiadványa, Budapest, 2010
- ❖ KENDE Tamás - SZÚCS Tamás: Bevezetés az Európai Unió politikáiba Complex Kiadó Kft, 2008
- ❖ Kézirat a készülő tankönyv KOLTAY András- SZIKORA Tamás: A közerkölcs és a kiskorúak védelme
- ❖ KOLTAY András - LAPSÁNSZKY András: Az új magyar médiaszabályozás alkotmányossági kérdései Iustum Aequum Salutare VII. 2011/2.
- ❖ NYAKAS Levente: A médiaszolgáltatásokra és a sajtótermékekre vonatkozó általános szabályok. In KOLTAY András - LAPSÁNSZKY András (szerk.): A médiaszabályozás kommentárja. Budapest, Complex Kiadó, 2011.
- ❖ NYAKAS Levente: Kiskorúak védelme az analóg és a digitális világ határán. In STACHÓ László- MOLNÁR Bálint (szerk.): A médiaerőszak. Budapest, Századvég Kiadó, 2009.
- ❖ STACHÓ László – MOLNÁR Bálint: Gondolatok a média és az erőszak összefüggéseinek elemzése elé In STACHÓ László- MOLNÁR Bálint (szerk.): A médiaerőszak. Budapest, Századvég Kiadó, 2009.
- ❖ SZÉKELY László: Magyar sajtó- és médiajog, Nordex Kft, Dialog Campus Kiadó, Budapest, 2007.
- ❖ UDVARY Sándor: Alkotmányos Médiajog Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest, 2008.
- ❖ VAJDA Zsuzsanna – KÓSA Éva: Neveléslélektan Osiris kiadó, 2005

Idegen nyelvű szakirodalom:

- ❖ CASTENDYK Oliver – DOMMERING Egbert – SCHEUER Alexander (szerk.): European Media Law. The Hague – London – Boston, Kluwer Law International, 2008.
- ❖ DLA Piper - Comparative Media Law Analysis- The Netherlands, 2011. {2012.08 16.}
- ❖ Eva LIEVENS, Jos DUMORTIER and Patrick S. RYAN-The Co-Protection of Minors in New Media:A European Approach to Co-Regulation, HeinOnline 2006
- ❖ Kelly L. WILKINS – Television without Frontiers: an ECC Broadcasting, Boston College International and Comparative Law Review Winter, 1991
- ❖ Laurence G. C. KAPLAN- The European Community's „Television without Frontiers” Directive: Stipulating Europe to regulate culture Emory International Law Review Spring, 1994
- ❖ Mathias GRENIER – Media protection of minors in French TV and cinema {http://www.obs.coe.int/online_publication/reports/protection-minors-france-grenier.pdf.en }
- ❖ Tarlach MCGONAGLE-Co-Regulation of the Media in Europe Media Law & Policy Fall, 2003
- ❖ Willem F. Korthals ALTES Television Without Frontiers: Green Paper on the establishment of the common market for broadcasting, especially by satellite and cable Media Law & Policy Summer 2007
- ❖ Wolfgang HOFFMAN- RIEM- The broadcasting activities of the European Community and their implications for national broadcasting system in Europe Hastings International and Comparative Law Review Symposium Issue, 1993

Törvények:

- ❖ 1949. évi XX törvény a Magyar Köztársaság Alkotmánya
- ❖ továbbá a 2011-ben elfogadott Alaptörvény
- ❖ 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- ❖ 1978.évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- ❖ 1996. évi I. törvény a rádiózásról és televíziózásról
- ❖ 2010. évi CIV törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól
- ❖ 2010. évi CLXXXV törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról

- ❖ 2011. évi XIX. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény és a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény módosításáról

NMHH ajánlások és előterjesztés:

- ❖ Ajánlás a kiskorúak védelmében a lineáris és lekérhető médiaszolgáltatások esetén alkalmazandó hatékony műszaki megoldásokra (http://mediatorveny.hu/dokumentum/15/hatekony_muszaki_megoldasok.pdf, 2011. június 22.)
- ❖ Klasszifikációs ajánlás: a médiatartalmak korhatár-besorolásánál irányadó szempontokra, az egyes műsorszámok közzététele előtt és közben alkalmazható jelzésekre, illetve a minősítés közlésének módjára vonatkozó jogalkalmazási gyakorlat elvi szempontjai médiaszolgáltatások tekintetében (http://mediatorveny.hu/dokumentum/16/klasszifikacios_ajanlas.pdf)
- ❖ ORTT 212/2005 Előterjesztés

Bírósági ítéletek:

- ❖ Fővárosi Bíróság 23.K.35.072/2006/5
- ❖ Fővárosi Ítéltábla Kf.27.559/2007/4

Nemzetközi és Európai Unió források:

- ❖ 1351/2008/EK Határozat az Internetet és egyéb kommunikációs technológiákat használó gyermekek védelmére irányuló többéves közösségi program létrehozásáról
- ❖ 552/89/ EGK irányelv a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról
- ❖ A határokat átlépő televíziózásról szóló európai egyezmény
- ❖ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés

- ❖ Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU Irányelve a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról
- ❖ Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása (2006. december 20.) a kiskorúak és az emberi méltóság védelméről és a válaszadás jogáról az európai audiovizuális és on-line információs szolgáltatási ipar versenyképességével összefüggésben
- ❖ Green Paper on the protection of minors and human dignity in audiovisual and information services COM (96) 483 final COUNCIL RECOMMENDATION of 24 September 1998 on the development of the competitiveness of the European audiovisual and information services industry by promoting national frameworks aimed at achieving a comparable and effective level of protection of minors and human dignity (98/560/EC)
- ❖ New York-i Egyezmény A gyermekek jogairól Magyarországon a 1991. évi LXIV. törvény hirdette ki

Internetes források:

- ❖ <http://beszelo.c3.hu/97/89/9.htm> {Halmai Gábor- Médiaháború}
- ❖ http://ec.europa.eu/eu_law/introduction/what_directive_en.htm {2012.09 16.}
- ❖ <http://eu.kormany.hu/a-magyar-eu-tagsag-tortenete>{2012.10 16.}
- ❖ http://europa.eu/documentation/official-docs/green-papers/index_hu.htm{2012.09 22.}
- ❖ http://kidshealth.org/parent/positive/family/tv_affects_child.html# {2012.09 12.}
- ❖ http://mediatanacs.blog.hu/2011/07/12/gyermekbarat_piktogram_on_donthet {2012.08 19.}
- ❖ http://mediatanacs.hu/tart/index/824/Klasszifikacios_ajanlas{2012.09 01.}
- ❖ http://mediatorveny.hu/dokumentum/293/KidComm2_tanulmany.pdf {KidComm 2 tanulmány NMHH Médiatanács}
- ❖ http://mediatorveny.hu/kiskoruak_vedelme/ {2012.08 10}
- ❖ <http://mediatorveny.hu/tarsszabalyozas/>{2012.09 06.}
- ❖ <http://www.fcc.gov/guides/v-chip-putting-restrictions-what-your-children-watch> {2012.10 30.}
- ❖ <http://www.goodreads.com/quotes/tag/television>{2012.12 01.}

- ❖ http://www.mediakutato.hu/cikk/2003_04_tel/05_jogharmonizacio/02.html
{KERTÉSZ Krisztina- Jogharmonizáció az audiovizuális szektorban}
- ❖ <http://www.un.org/en/>{2012.09 14.}
- ❖ www.ezer.hu {2012. 09 04.}
- ❖ www.mediakutato.hu {NYAKAS Levente - A magyar médiaszabályozás lehetőségei az európai audiovizuális politika fényében, 2008}
- ❖ www.meditanacs.hu{2012.10 11.}
- ❖ www.parlament.hu{2012.09 31.}